

Revue des travaux scientifiques tchécoslovaques. (Czechoslovak Research. Work.) Section première. I. 1919. — Společným nákladem České Akademie a Společnosti nauk vyšel konečně první svazek této revue, která ve stručných výtazích z jednotlivých vědeckých publikací československých má informovati cizinu o naší vědecké produkci. První svazek byl vlastně pokusem a proto nelze se ani diviti řadě poklesků, zaviněných také nedostatečnou organizovaností naší práce vědecké, které revui byly už vytkuty kritiky jiných oborů. Ale přesto odhalují nám právě tyto nedostatky zejména v právním oddíle (nemluvě že bylo opomenuto státní a správní právo) řadu vlastních našich chyb. Tak je jasno, že nemáme u nás ani jediného časopisu, který by soustavně zaznamenával literární produkci právníkou a státovědeckou. Vůbec právníci sledují špatně literaturu a proto je těžko informovati cizinu, když sami řádné informace postrádáme. Přesto myšlenka Revue je velmi dobrá, a bylo by si přáti, aby na chybách bylo nalezeno poučení pro práci další a zároveň se vzbudila zasloužená pozornost této akci.

Ča

Cizozemský knižní trh: Nákl. Marcel Rivière, Paris e Val: Paul Ghio: La formation historique de l'économie politique. 8°, stran 175, fr. 9. — Librairie Rousseau, Paris vydal: 1. R. Japiot: Délais de procédure et jugements par défaut. Commentaire de la loi du 13 Mars 1922, 8°, stran 92, fr. 6. — 2. C. Buñnoir: Propriété et Contrat. II. vyd. 8°, stran 840, fr. 50. — 3. René Demogue: Traité des obligations en général. — I. Source des Obligations, tome 1, 8°, stran 695, fr. 30. — Nákl. E. de Baccard, Paris: Vydal: Julien Bonecase: L'École de l'Exégèse en droit civil. II. vyd. 4 vyobrazení. 8°, stran 279, fr. 20. — Librairie Félix Alcan: G. L. Dupuet: Le Lien Familial. (Causes sociales de sur relâchement.) 8°, stran 265, fr. 20.

—s—

Inž. R. Kučera: Zpeněžení patentu. Nakl. O. Girgal, Smíchov, 1925. Str. 46. Obsahuje praktické pokyny vynálezci, zejména pokud se týče přihlašování patentu, dále hlavní zásady práva patentového a všeobecné rady, jak zpeněžit patent.

J. B.

Kapitoly o průmyslu pražského kraje. Sestavili ing. Kolínský a ing. dr. Jos. Stocký. Nákl. Spolku čsl. inženýrů, Praha 1925. Str. 278. — Spis vydaný u příležitosti jubilejního sjezdu obsahuje instruktivní články o řadě význačných průmyslových podniků středočeských. Články, připravené většinou továrnami samotnými, podávají pěkný obraz technické vyspělosti (jsou doprovázeny reprodukcemi hlavních druhů výroby). Obsahují též údaje o kapitálové síle podniků a zachycují také koncentrační tendence. Téměř dvě třetiny obsahu jsou věnovány průmyslu strojnímu a železářskému, zbytek hlavně průmyslu stavebnímu.

J. B.

Dr. Božidar Adžija: Dělnické zákonodárství v Jugoslavii. Nákladem Sociálního ústavu Československé republiky, V Praze 1925. 8°, stran 48, cena neoznačena. — V předmluvě zmiňuje se autor krátce o vývoji a nynějším stavu sociální politiky v Jugoslavii, jakož i o státní ústavě, pokud jí podány jsou základní právní zásady jugoslávského sociálního zákonodárství. Pak přechází k dělnickému zákonodárství, všímá si dosti podrobně sociálního a pensijního pojištění a zabývá se t. zv. ochranou dělnictva jakož i bojem proti nezaměstnanosti. Práci svou uzavírá zmínkou o živnostenské inspekci a o vývoji stavu dělnického hnutí.

Cena knížky této spočívá v tom, že podává výstižný a přehledný obraz o dělnickém zákonodárství jugoslávském.

Dr. Jindřich.

Václav Vojtíšek: I. Národní stav v zemích českých za doby Žižkovy. II. Praha doby Žižkovy. — »Žižkova doba.« Cyklus přednášek. Praha, 1924. »Pam. Odboje«, 16°. Str. 45. Kč 3.00. — Ve dvou drobných, ale zhuštěně a přehledně psaných črtách probírá autor vztahy Žižkovy osobnosti a politiky k národnostní otázce v zemích českých a k hlav-

nímu městu českého státu — Praze. Zdůrazňuje, že právě hnutí husitské vedlo k pravému převratu a očistě v národnostních poměrech našich, stejně jako v městech značí dosažení samosprávy. Jest nepochybné, že osobní vliv a politika vítězného vojevůdce zasáhly v obojím směru rozhodně, což nejlépe se zračí v tom, že národnostní poměry jinak se vytvořily po něm v Čechách než na Moravě neb dokonce ve Slezsku, kde nebylo jeho přímého zásahu. Ještě zajímavější pro poznání osobnosti Žižkovy je důležitější jeho vztah ku Praze a politice Pražanů, která leckdy nejen se od jeho odchylovala, nýbrž i šla proti ní, ale nezvratně a jistě správné jeho přesvědčení, že stát musí mít pevné středisko, poutalo ho ku Praze, již ještě krátce před svým skoncem promíjí, snad nešťastně, protože pak konečné vyřešení sporů bylo u Lipan.

Ča.

Bedřich Mendl: Z hospodářských dějin středověké Prahy. Zvláštní otisk ze Sborníku příspěvků k dějinám hlav. m. Prahy, Sv. V. Praha. 1025. Obec hl. m. Prahy, 8°. Str. 230. — Dr. Mendl v Českém Časopise Historickém uveřejnil již dříve zevrubnou studii o hospodářských poměrech v městech pražských v l. 1378—1434 (XXIII. roč.) a nyní v novém svazku »Sborníku příspěvků« k dějinám města Prahy přináší novou práci o majetkových poměrech v Praze za doby předhusitské a po-husitské. Hlavně řeší v ní otázky emfyteuse a renty. Výsledky své práce koriguje a doplňuje známé práce zejména Sombartovy a ukazuje, pokud lze výsledků cizích použití a je vztáhnouti i na poměry naše. Války husitské zasáhly vedle jiných institutů rušivě i ve vývoj rozličných platů, které vázly na městských domech. Na vývoji těchto platů zřejmě vystupuje složitost tehdejšího hospodářského života městského: jsou to nespíše se zákazem zápůjček na úrok pro křesťany a naopak jich volnost pro židovské dlužníky v důsledku nauky kanonicko-právní. Proto také vznikají nová zařízení, jimiž by se zákaz mohl obejít, jako t. zv. »brání na škody v křesťanech a židech«, o němž se také autor zmiňuje a je litovati, že nepoužil také práce Kischovy »Das Schaden-nehmen« v Rheinische Ztschrift 1913, který také pracoval na základě pramenů městského archivu pražského.

Mendl ukázal dobře na příkladech z r. 1316, jak poměry pražské jsou značně složitější teorie Sombartovy, protože mezi vlastníka půdy a poplatného člověka se staví osoba třetí, lokátor, který provádí sám stavbu domu a tak vzniká časem dvojitý plat s různým titulem právním, jeden, který se platí majiteli půdy a druhý, jež odvádí lokátoru. Zjišťuje pak vzájemný poměr obou platů a dochází k překvapujícímu úsudku, že plat pro lokátora značně převyšoval plat vlastníku půdy, jež zve M. platem areálním. Proto reforma byla nutná, aby emfyteuse poskytující požívající platu právo k samému domu byla nahrazena rentou jen na sebe samu obmezenou.

Autor si také položil otázku, jak stoupá cena půdy následkem rozvoje města, komu půda náleží, zda některé rodiny měly vskutku takový podíl na pozemkovém majetku, že vzestupem jeho ceny podstatně zbohatly a tak se sociálně octly ve vyšší třídě. Proto sleduje vzrůst města v jednotlivých jeho částech, a názorně ukazuje na příkladech, jak rapidně a mnohonásobně stoupala cena pozemku. Vedle těchto starých areálních platů vystupují tu však ještě platy zádušní, které nadpočetně a neúměrně proti těmto zatěžují domy poplatné, a jež podle výpočtu autora tvoří téměř polovinu všech platů. Nelze se proto diviti, jestliže církevní reformátoři doby husitské považují je za lichvu a podobně i jiné zjevy jako ustanovení zakládací listiny novoměstské, že dům nesmí být zatížen rentami nad polovinu své hodnoty jakož i ustanovení konšelů o pupilární jistotě, nasvědčují přespřílišnému přetížení platební schopnosti a tak radikalismus husitský rušící platy a konfiskující domy vystěhovalých měšťanů hlavně Němců, uskutečňuje nezbytné reformy hospodářské. Privilegia udělená Jiřím r. 1450, jimiž zrušeny dluhy města a prohlášena neplatnost platů na domech, dokončují reformní snahy husitské revoluce. Mendl proto na výsledku svého badání opravuje názor Čelakovského, který nepříznivě odsoudil tato Jiříkova privilegia.